

SXEDIO.30Q

29.9.1907: ΤΟ ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΒΡΕΤΑΝΟ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟ ΑΠΟΙΚΙΩΝ ΟΥΙΝΣΤΩΝ ΤΣΕΡΤΣΙΛ

Το υπόμνημα που υπέβαλαν οι Έλληνες βουλευτές στον βρετανό υφυπουργό Αποικιών Ουνστων Ττσέρτσιλ (Κυπριακός Φύλαξ **28.9.1903**) έχει ως εξής:

" ΕΝΤΙΜΟΤΑΤΕ,

Κατ' ενολήν και εξ ονόματος του Ελληνικού Κυπριακού λαού, του αποτελούντος τα **4/5** του όλου της νήσου πληθυσμού, οι υποφαινόμενοι αντιπρόσωποι αυτού εν τω Νομοθ. Συμβουλίω λαμβάνομεν την τιμήν όπως εκδηλώσωμεν την αμέριστον χαράν αυτού και ημών επί τη επισκέψει της Υμετέρας Εντιμότητος εις την χώραν ταύτην και θερμότατον επί τη ευκαιρία ταύτη απευθύνωμεν χαιρετισμόν

Η παρουσία της Υμ. Εντιμότητος εν τω μέτρω ημών είναι ισχυρόν δείγμα του ζωηρού ενδιαφέροντος το οποίον διαπνέει υμάς και την Κυβέρνησιν της Α. Μεγαλειότητος, όπως εκ του σύνεγγυς και αμεσώτερον εν τη εγνωσμένη ημών ευθυκρισία λάβητε γνώσιν των διαφόρων πόθων, αναγκών και παραπόνων των υπό το ένδοξον σκήπτρον και την προστασίαν της Α. Μ. του Βασιλέως Εδουάρδου του Ζ διατελούντων, μεταξύ των οποίων κολακευόμεθα να πιστεύωμεν, ότι εξέχουσαν κατέχομεν θέσιν, λόγω καταγωγής, ιστορίας, παραδόσεων και γλώσσης.

Διά τούτο λίαν δικαίως εις το γεγονός τούτο της επισκέψεως της Υμ. Εντιμότητος εν τη χώρα ημών ο Κυπριακός λαός δεν δύναται ή να δώση την προσήκουσαν σημασίαν και ν' αναμνησθή επί τη ευκαιρία ταύτη ευαρέστου γεγονότος το οποίον κατέλαβεν αθάνατον θέσιν εν τη εθνική ημών ιστορία εννοούμεν το μέγα δι' ημάς εθνικόν γεγονός της εις την αδελφήν Επτάνησον επισκέψεως του μεγάλου Γλάδστωνος, του οποίου τας αρχάς γνησίως εκπροσωπείτε εν τη σημερινή διακυβερνήσει της Μ.

Βρετανίας ως ο Μέγας εκείνος πολιτευτής υπήρξεν ο προάγγελος της μετά της μητρος ποθητής ενώσεως της αδελφής Επτανήσου, ούτω και ημείς, ως εις τοιούτον από πολλού αναμενόμενον προσφιλή προάγγελον επιθυμούμεν να αποβλέπομεν προς το πρόσωπον της Υ. εντιμότητος, ήτις από της πρώτης στιγμής της επί του ιστορικού τούτου εδάφους αποβιβάσεως, δεν αμφιβάλλομεν, ότι αντελήφθη βεβαίως τον ισχυρόν και διακαή πόθον, ο οποίος φλογίζων τα στήθη παντός Κυπρίου, ωθεί αυτόν απ'αιώνων σταθερώς και απερεγκλίτως εις την πραγμάτων της ιστορικής αυτού αποστολής μακράιωνα και στυγερά δουλεία, πιέσεις και δοκιμασίαι δεν ηδυνήθησαν να αναστείλωσι ποτέ την ακατάσχετον ορμήν του πόθου τούτου, η οποία ογκουμένη ολοέν αποτέλεσεν εν ημέραις θυέλλης την αλάθητον πιξίδα της όλης σταδιδρομίας του κυπριακού λαού και εκράτησε αυτόν πάντοτε προσηλωμένον μετ' ευλαβείας ιεράς εις τα μεγάλα αυτού εθνικά ιδανικά.

Η Κύπρος Εντιμότητε, καθόσον έδειξαν και τα φώτα της νεωτάτης αρχαιολογικής ερεύνης, κατωκήθη το πρώτον υπό Ελλήνων, αλλεπάλληλοι δε εποικισμοί ανενέουν τους εθνικούς δεσμούς και επερώννυσον το εθνικόν πνεύμα διά των αιώνων διατηρούμενον πάντοτε ακμαίον και εκδηλούμενον εν πάση ευκαιρία, είτε εν τοις γράμμασι και εν τοις τέχναις είτε εν τοις αγώσι και τοις μαρτυρίοις υπέρ της κοινής ελευθερίας και της κοινής προόδου της τε ελληνικής φυλής και της ανθρωπότητος.

Την ένδοξον καταγωγήν και τον ισχυρόν εθνικόν πόθον του διεκήρυξε επισήμως προς το μεγάλθυμον αγγλικόν έθνος ο κυπριακός λαός από της πρώτης ημέρας της αγγλικής κατοχής δια στόματος του ανωτάτου εκκλησιαστικού αρχηγού και δεν έπαυσε έκτοτε διαλαλών πάντοτε εις πάσαν δοθείσαν ευκαιρίαν διά των διαφόρων υπομνημάτων αυτού προς την κυβέρνησιν και διά των αντιπροσώπων αυτού εν τω Νομοθετικώ Συμβουλίω.

Τον πόθον τούτον μεθ' υπερτάτης χαράς και ιερού ενθουσιασμού διερμηνεύοντες διά τελευταίαν

ως προσδοκώμεν φοράν και ημείς προς υμάς σήμερον οφείλομεν προ παντός να δηλώσωμεν ότι την πραγμάτων αυτου ο Κυπριακος λαός αδιστάκτως αναγνωρίζει ως τη μόνην βάση και ανεξάντλητον πηγήν της αληθούς αυτου ευδαιμονίας και ως μόνον τελικόν σκοπόν της ιστορικής αυτου σταδιοδρομίας από του οποίου ουδέν συμφέρον ουδεμία δύναμις είτε ηθική είτε υλική είναι δυνατόν ποτέ να απομακρύνη αυτόν.

Την πραγμάτων του πόθου τούτου να αναμένομεν μετά πεποιθήσεως και ως τάχιστα παρά του γενναίοφρονος αγγλικού έθνους, το οποίον συνέχιζον τας φιλελευθέρως αυτου παραδόσεις ως άλλοτε εν επτανήσω και πρόσθετον μίαν έτι αθάνατον σελίδα εν τη ενδόξω ιστορία αυτου επισπώμενον και την αίδιον ευγνωμοσύνην όχι μόνον του Κυπριακού λαού, αλλά και σύμπαντος του απανταχού ελληνισμού θα αποδώση την νήσον ταύτην, όπου ανήκει εις την προσφιλή και ποθητήν μητέρα Ελλάδα, εις τους κόλπους της οποίας και μόνης θα απολαύση των αγαθών της ελευθερίας, εφ' ων έχει απαράγραπτα δικαιώματα πας λαός, και δη λαός λόγω καταγωγής, γλώσσης, θρησκείας και πολιτισμού, αποτελών αναπόσπαστον μέρος της αθανάτου ελληνικής φηλής, η οποία εγέννησε και εξέθρεψε τον πολιτισμόν και διεμόρφωσε την ανθρωπότητα.

Επί τη ευκαιρία ταύτη θεωρούμεν καθήκον ημών να προσθέσωμεν ότι μετά ψυχικού άγχους ο ελληνικός λαός της Κύπρου, παρακολουθείται εν Μακεδονία και εν Θράκη τελούμενα όπου απαράγραπτα δικαιώματα της ελληνικής φυλής σφαγιάζονται και διαπράττονται πρωτοφανείς αγριότητες παρά λαού επεισάκτου, ανανεούντος τας αγρίας ωμότητας αποιχομένων αιώνων, θεωρεί δε καθήκον όπως διαμαρτυρηθή προς τον ευπατρίδην αντιπρόσωπον της βρετανικής Κυβερνήσεως, διαβεβαιών την άρρηκτον εθνικήν αλληλεγγύην πάντων των ελληνικών τμημάτων της πολιτικής μεν κεχωρισμένη εθνικώς δε αρρήκτως ηνωμένης ελληνικής πατρίδος και επικαλεσθή την υπέρ των αδίκουμένων ισχυράν προστασίαν της Μ.

Βρετανίας.

Την αναγνώρισιν και ικανοποίησιν του ιστορικού δικαίου των Κυπρίων Ελλήνων ενδέχεται και δύναται η μικρά Μωαμεθανική μειονότης ν' αποστέργη βεβαίως από καθήκοντος θρησκευτικού μάλλον ή φυλετικού, αλλά και η αριθμητική αυτής υπόστασις εν τη νήσω δεν είναι ισχυρά ώστε να διαθέτη την εθνικήν τύχην της ελληνικωτάτης νήσου, αλλ' ούτε η πραγματική δράσις αυτής εν τη εκπολιτιστική και οικονομική προόδω κέκτηται τινα σημασίαν.

Εμπορία, επιστήμαι, τέχναι, γράμματα, βιομηχανία και παν έργον πνευματικής και οικονομικής προόδου εξασκούνται σχεδόν αποκλειστικώς υπό Κυπρίων Ελλήνων, θα ήτο δε μέγιστον αδίκημα εις την σύνοικον πλειοψηφίαν και πλήρης άρνησις του ιερού δικαιώματος των εθνικοτήτων, να παρακωλύηται η πλειονοψηφία υπό επήλυδος μικράς μειονότητος από των υφίστων εθνικών δικαιωμάτων και της επιτελέσεως του μεγάλου προορισμού αυτής.

Η Μωαμεθανική μειονότης παρακολουθούσα της ελληνικής πλειονότητος την εθνικήν τύχην, ου μόνον ουδέν ζημιούται, αλλά και πολλαχώς ωφελείται διότι εμπράκτως η ελληνική φυλή κατέδειξεν εξαίρετον ανεξιθρησκείαν και μεταδοτικότητα πάντων των ιδίων αγαθών εις τας ξενας φυλάς από των αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον ως εν Θεσσαλία, εν Ηπειρω, εν Κρήτη και αλλαχού.

Υπό το κράτος των άνω αισθημάτων ο κυπριακός λαός πολύ ορθώς ευθύς εξ αρχής το παρόν πολιτειακόν καθεστώς υπέβαλεν ως προσωρινόν και μεταβατικήν, αλλά και ως τοιούτον εξετάζοντες αυτό οφείλομεν διαδηλούντες την γενικήν του λαού θέλησιν να τονίσωμεν ότι το παραχωρηθέν Κυπριακόν πολίτευμα τυγχάνει λίαν περιορισμένον και ως τοιούτον τελείως ανάρμοστον και προς το πνεύμα της εποχής και προς τον χαρακτήρα και την μόρφωσιν του κυπριακού λαού, του συναισθανομένου σήμερον πλειότερον παντός άλλου την ανάγκην, όπως λαμβάνη

ενεργόν μέρος εν τη διαρρυθμίσει των ιδίων πραγμάτων.

Επί τούτω εισηγούμεθα:

(1ον). Οπως το Νομοθ. Συμβούλιον απαρτίζεται εφεξής αποκλειστικώς εξ αιρετών μελών κατά λόγον του πλήθους των δύο επικρατουσών φυλών εν τη νήσω, της Κυβερνήσεως αντιπροσωπευομένης εν αυτώ διά των μελών του Εκτελεστικού Συμβουλίου (ήτοι Αρχιγραμματέως, Δικηγόρου του Στέμματος και Αρχιλογιστού) και τούτων άνευ ψήφου.

(2ον). Οπως παραχωρηθή εις αυτό πλήρης ελευθερία ίνα διαρρυθμίξη εν γένει τα της νήσου αιρομένων των περιορισμών των αναφερομένων εν τω διατάγματι εν Συμβουλίω του 1882 εδ. 24, επιφυλασσομένου δε εις το Στέμμα του δικαιώματος της αρνησικυρίας.

(3ον). Η ιδιοφυΐα του Κυπριακού λαού και η πολιτική ωριμότης του καταδεικνύουσι την ανάγκην ευρυτέρας και πραγματικωτέρας συμμετοχής αυτού εις την εκτελεστικήν εξουσίαν η δε διοικητική και δικαστική εξουσία πρέπει να εμπιστευθή εις χείρας των εγχωρίων τηρουμένης πάντοτε της αναλογίας του πληθυσμού αυτών.

Κατερχόμενος εις την νήσον ημών εντιμότητα αναπολείτε βεβαίως τας σοβαράς δηλώσεις των το 1878 ιθυμόντων της Μεγάλης Βρετανίας περί καταλήψεως της νήσου και διά την επισήμως δοθείσαν υπόσχεσιν ότι υπό την βρετανικήν διοίκησιν η Κύπρος προώρισται να καταστή παράδεισος της ανατολής και πρότυπον διοικήσεως ως και την επίσημον και ιστορικήν προκήρυξιν του Μ. Αρμοστού Σερ Γκάρνερ Γούλσλη εξ ονόματος της αειμνήστου ανάσσης Βικτωρίας ότε κατελαμβάνετο η ιστορικώτατη αυτή χώρα και δι' ης εις επήκοοον του κόσμου σύμπαντος περιέβαλλεν η Αυτού Μεγαλειότης διά του υψηλού βασιλικού κύρους της Μεγάλης Βρετανίας υπέρ της Κύπρου.

Εχοντες υπ' όψιν τηληκεύτας επαγγελίας υπευθύνου Κυβερνήσεως προς τον αγγλικόν λαόν και τα υψηλά βασιλικά ρήματα υπέρ θαυμαστής προαγωγής της

νήσου και την πραγματικότητα βλέποντες σήμερα εν τη νήσω ταύτη, θα ετρώθητε βεβαίως την εθνικήν φιλοτιμίαν και θα εξεπλάγητε μαθόντες αυτοπροσώπως πόσον τα εν τη νήσω πράγματα διαφέρουσιν των επαγγελιών εκείνων.

Διήλθατε ενιμώτατε διά του μέρους της νήσου, όπου εγένοντο τα πλείστα και μέγιστα των δημοσίων έργων από της αγγλικής κατοχής και δι'α εδαπανήθη ολόκληρον το παρά του αγγλικού θησαυροφυλακίου δανεισθέν ποσόν.

Επισπέπτεσθε κατά συγκυρίαν την Κύπρον κατά τας ευτυχεστέρας ημέρας ένεκα των δαψιλών συγκομιδών επί συνεχή έτη και της ανατιμήσεως όλων των προϊόντων αυτής, αλλά πιστεύομεν ότι δεν θα διαλάβη την διορατικότητα ημών το εφήμερον της ευπραγίας ταύτης και η πραγματική δισπραγία της νήσου.

Είναι λυπηρόν ότι δεν διαθέτει πλείονα χρόνον η ημετέρα εντιμότης όπως επισκεφθή άπασαν την νήσον και ιδία τας άλλας παρηγκονισμένας επαρχίας, να έχητε πληρεστέραν την εικόνα της οικονομικής ημών καταστάσεως και αντιληφθήτε εκ του σύνεγγυς τη φιλοπονίαν την νοημοσύνην και ημερότητα και το φιλοπρόοδον των Κυπρίων και την πληθύν των αναγκών του την οικονομικήν αδυναμίαν του όπως βελτιώση την κατάστασιν του και την δικαίαν αδημονονίαν του παρά την ως προς τα άλλα οφειλομένην ευγνωμοσύνην του, ώστε να αποκαλή γενικώς άστοργον την πολιτείαν της Κυβέρνησης διά την οικονομικήν καταδυνάστευσιν του ουχί υπέρ της χώρας, αλλά δι' αλλοτρίας παντελώς υποχρεώσεις είναι πανθομολογούμενον εντιμώτατε ότι η Κύπρος οικονομικώς κακοδαιμονεί ένεκα της αποξενώσεως ετησίως σπουδαιοτάτου χρηματικού ποσού αναλόγως των πόρων και των δημοσίων προσόδων αυτής.

Αι εκάστοτε Κυβερνήσεις της Α. Μ. αι αντιπολιτεύσεις και οι κατά καιρούς Κυβερνήται της νήσου ταύτης εν οίς υπέροχον κατέχη θέσιν ο Σερ Τσιαρλς Κιγκ Χέρμαν, ανωμολόγησαν ότι η νήσος διασπραγεί οικονομικώς ένεκα της μεγάλης ετησίας αφαιμάξεως των δημοσίων προσόδων και ένεκεν ταύτης

δεν εγένοντο όσα όφειλον να γίνονται υπό διοίκησιν αγγλικήν. Η αγγλική Κυβέρνησις επαξίως των ευγενών παραδόσεων του βρετανικού έθνους ανέλαβε την πρωτοβουλίαν παρορώσα ακεραιότητα εδάφους και δικαιώματα κυριαρχικά όπως αφαιρεθώσιν από των χειρών της Τουρκίας αι πρόσοδοι σημαντικωτάτης επαρχίας εν τη ευρωπαϊκή Τουρκία διαθέσωσιν υπέρ της βελτιώσεως και παραγωγής αυτής.

Συγχαίροντες επί τούτω τη βρετανική Κυβερνήσει θλιβόμεθα έτι μάλλον ότι τοιαύτη Κυβέρνησις και έθνος τοιούτον ηνέχθησαν μέχρι σήμερα όπως αδικήται κατά τρόπον πρωτοφανή εν τη αποικιακή ιστορία της Μεγάλης Βρετανίας ο Κυπριακός λαός, όστις είναι απηλλαγμένος της τουρκικής διοικήσεως συνάρσει από δεκάδων ήδη ετών.

Ως προς το μέγα αληθώς αδίκημα της επιβολής επί του Κυπριακού λαού ξένης όλως υποχρεώσεως παρά την δικαίαν κατακραυγήν αυτού απ' αυτών των πρώτων ημερών της αγγλικής κατοχής και ως προς τους ισχυρούς λόγους δι' ους βασίμως θεωρούμεν υπόχρεων προσωπικώς την Μ. Βρετανίαν όπως πληρώνη ό,τι κατ'ιδίαν συνεβλήθη μετά της Υ. Πύλης ένεκα της στρατιωτικής τότε σημασίας της Κύπρου, ίνα μη μακρυγορώμεν ενταύθα, παρακαλούμεν την Υμ. Εντιμότητα, να ανατρέξη εις το συναπιόμενον ώδε αντίτυπον υπομνήματος των αντιπροσώπων του τόπου της **12** Φεβρουαρίου **1903** από της **5ης** ιδία μέχρι της **8ης** παραγράφου και δηλούμεν εμφαντικώς ότι η κατά τρόπον τοιούτον διασπάθησις των δημοσίων προσόδων της νήσου επήνεγκεν αναγκαίως τοιούτον οικονομικόν εκνευρισμόν ώστε να υστερή ο λαός ούτος περί πλείστα και σπουδαιότατα υπό βρετανικήν διοίκησιν όπερ εκπλήτει κυβερνώντας και κυβερνωμένους.

Το χρηματικόν ποσόν **1.781,942** , το οποίον αφηρέθη εκ της νήσου μέχρι τούδε θα ήτο ικανόν να καταστήση αυτή πράγματι παράδεισον της Ανατολής, ως επηγγέλθη η Μ. Βρετανία ένεκα τούτου:

(1ον) Υπέρ της λαϊκής παιδείας ουδέ το τέταρτον των όσων έδει χορηγείται αναλόγως του πληθυσμού, όστις κατέδειξε προφανώς μέχρι τούδε

ποσόν αργά προς πνευματικήν και ηθικήν ανάπτυξιν και μόρφωσιν, αναγκασθείς υπό της σκληράς εγκαταλείψεως ν' αναδεχθή φορτίον προσθέτου υπέρ της παιδείας φόρου και παρά την έκτακτον ταύτην θυσίαν αδυνατεί να επαρκέση, διότι και σχολικών κτιρίων και επίπλων και οργάνων διδακτικών στερείται και το διδασκαλικόν προσωπικόν ισχυρώς μισθοδοτούμενον αδυνατεί να επαρκέση εις τας δικαίας αξιώσεις του τόπου, διότι και των διδασκάλων οι κρείττονες επιδίδονται εις άλλα ασφαλέστερα βιοποριστικά επαγγέλματα και οι εμμένοντες, ελλείψει των αναγκαίων μέσων υστερούσιν. Μάτην επενοήθησαν σχολικά συμπλέγματα καθ' α πολλά χωρία διατηρούσι σχολεία κοινά, διότι των παιδων η τακτική φοίτησις δυσχεραίνεται υπό της ελείψεως γεφυρών και των μεγάλων αποστάσεων εν ώρα μάλιστα χειμῶνος και διά την μικράν ηλικίαν αυτών. Προς ανωτέραν δε και πρακτικωτέραν παιδείαν περί τας ξένας γλώσσας και τας πρακτικάς γνώσεις πλείστοι νέοι εκπατρίζονται ζητούντες αλλαχού τοιαύτην παιδείαν και πολύ τούτου ένεκα αποκομιζόμενοι χρήμα εκ της οικονομικής εξηντηλημένης ταύτης χώρας.

(2ον) Δεν έξετελέσθησαν μετά μίαν τριακονταετίαν και τα απολύτως αναγκαία δημόσια έργα διά την ανεπάρκειαν του εν τω προϋπολογισμῷ διατεθειμένου κονδυλίου και μέγα μέρος των εκτελεσθέντων και δη των σπουδαιοτέρων οία ο λιμήν Αμμοχώστου, ο σιδηρόδρομος και τα αρδευτικά εγένοντο διά δανείου υπερτριακοσίων χιλιάδων λιρών επιβαρύνοντος τας δημοσίους προσόδους της νήσου διά **13.000** λιρών ετησίως διά τόκον και χρεωλύσιον. Πλην του λιμένος Αμμοχώστου η λοιπή νήσος παραμένει αλίμενος και ενώ είνε τρίτη κατά το μέγεθος των εν τη Μεσογείω νήσων είναι η εσχάτη πασών ως προς τους λιμένας καίτοι βαρέα είσπράττονται τέλη λιμενικά εις άπαντας τους φυσικούς όρμους της νήσου, πλείστοι χειμάρροι εν τη νήσῳ είναι αγεφύρωτοι και πολλάί δημόσιαι οδοί από πολλών ετών σχεδιασμέναί είναι ανεκτέλεστοι και άλλαι ατελείς αφεθείσαι καταστρέφονται αι δε συντελεσθείσαι συντηρούνται

ελλιπώς.

Δεν εστρώθησαν έτι αναγκαιόταται σιδηροδρομικά γραμμαί δι'ων πρέπει να συνδεθώσιν επαρχιακάί πόλεις είτε μετά της πρωτευούσης ή άλλων μερών κατωκημένων πυκνώς και μεγάλης παραγωγής και μετά λαμπρών εξοχών πολύ εκτιμωμένων παρά Κυπρίων και ξένων και ιδία υπό των εν Αιγύπτω Ευρωπαίων.

Προ της γλισχρότητος της Κυβερνήσεως ηναγκάσθη ο προοδευτικός ούτος λαός να κατασκευάση δημοσίας οδούς καταβαλών το ήμισυ της δαπάνης και πολλά τούτων εξ ιδίων να συντηρηθή δε εις αγγαρείαν υπέρ οδοποιίας προς ανάπτυξιν της συγκοινωνίας μεταξύ πόλεων και χωρίων και να δωρήται ιδιοκτησίας του προς τούτο εν επαρχιακαίς πόλεσι δεν ανηγέρθησαν έτι κτίρια διά δικαστήρια και λοιπά δημόσια γραφεία

(3ον) Δεν επροστατεύθη δεόντως ουδ' εβελτιώθη επαίσθητως η κυρία πλουσιοπαραγωγός πηγή της νήσου, η γεωργία, διατελούσα έτι αρχέγονος και κατατρυχομένη επί τούτοις υπό παντοίων νόσων, ζώνων, εντόμων, ων η ακρίς εγένετο διαρκής οικονομική πληγή ένεκα του εκτάκτου ακριδικού φόρου, ον και τούτον η Κυβέρνησις κατόρθωσεν εν μεγάλω μέτρω να παγιώση προς εκπλήρωσιν ιδίων αυτής υποχρεώσεων δι'ας ώφειλε να δαπανά εκ των γενικών προσόδων. Η γεωργία κάμπτεται και ασφυκτιά υπό το καταθλιπτικόν σύστημα της δεκάτης.

(4ον). Αδενδροι και απεψιλωμένα εκτάσεις γης δεν ανεδασώθησαν επί βλάβη υγιεινή κλιματολογική και οικονομολογική.

(5ον). Η δημοσία υγεία δεν περιφρουρείται δεόντως, έργα εξυγιαντικά δεν εγένοντο, ενώ τόποι νοσογόνοι απαντώσιν ου μόνον εν τη υπαίθρω, αλλά και παρά τας πόλεις αυτάς. Η αγροτική ιατρική υπηρεσία είναι λίαν αραιά έτι και η εν τοις χωρίους κατάστασις πολύ ανθυγιεινή, μεγάλη δε είναι η απώλεια διαφόρων ζώνων και κτηνών υπό νόσων μεταδοτικών εν τοις πόλεσιν έτι, ένεκα της βαρείας φορολογίας των πολιτών, τα Δημαρχεία αδυνατούσι να επιβάλωσι φόρους δημοτικούς, όπως επαρκέσωσιν εις

τας απολύτους ανάγκας των δήμων.

(6ον). Δεν διατίθεται ποσόν τι προς αρχαιολογικά ανασκαφάς εν τη νήσω, ενώ εις το έδαφος αυτής εγκρύπτονται αρχαιολογικοί θησαυροί μεγάλης επιστημονικής αξίας, ουδέ κατωρθώθη μετά τσοούτον χρόνον να κτισθή μουσείον αρχαιολογικόν.

(7ον). Πλείστα χωρία της νήσου στερούνται ταχυδρομικής συγκοινωνίας.

(8ον). Απέβη προβληματικός ο βίος των ιθαγενών κυβερνητικών υπαλλήλων έννεκα της υπερτιμήσεως των χρειωδών του βίου και της αήθους γλισχρότητος της μισθοδοσίας αυτών, κινδυεύει δε η δημόσιος υπηρεσία να στερηθή των ικανών υπαλλήλων αυτής. Ο αστυνομικός ιδία κλάδος κινδυνεύει ν' αποσυντεθή επί ανυπολογίστω βλάβη της δημοσίας τάξεως αποσυρομένων εξ αυτού των ικανωτέρων και αγαθωτέρων στοιχείων και εις τας θέσεις αυτών κατατασσομένων αέργων και ανικάνων.

(9ον). Ουδεμία πρόνοια εγένετο προς υποστήριξιν και ενθάρρυνσιν εγχωρίων βιομηχανιών και περί της επαγγελματικής και πρακτικής παιδεύσεως του βαρέως φορολογουμένου λαού αναλόγως των πόρων αυτού.

Ο Κυπριακός λαός, εντιμότατε, ορθώς φρονεί ότι διά του χρήματος του ηδύναντο να ικανοποιηθώσιν άπασαι αι προειρημέναι άνάγκαι του και άλλαι προς ταύτας ευλόγως δεν βλέπει μετά μεγάλης οδύνης το χρήμα τούτο να αφαιρήται επ' αυτού βία και να κακοδαιμονή διά τούτο παρηγορείται δε σήμερα επί τη ευτυχεί παρουσία της Υμ. Εντιμότητος ότι δύναται να υποβάλη την έκφρασιν πάντων των αισθημάτων του και πάσας τας άνάγκας αυτού επακαλούμενος την ευμενή προσοχήν της Κυβέρνησης της Α. Μεγαλειότητος και την συμπάθειαν του βρετανικού λαού προς άρσιν τοιαύτης αδικίας υπό την προστασίαν και διακυβέρνησιν αυτού.

Το γεγονός ότι η Μ. Βρετανία ανέλαβε να πληρώνη πλείον ή όσον εκπλήρωσε μέχρι τούδε εκ της υποχρεώσεως της συμβάσεως του 1878 θεωρηθέν ως απαρχή ταχείας και τελείας απαλλαγής της χώρας, από

του βάρους τούτου εχαιρετίσθη ως χαραυγή
αισιωτέρου μέλλοντος ου άνευ αδύνατος αποβαίνει
οιαδήποτε σπουδαία πρόοδος εν τη νήσω.

Επί τη ευκαιρία ταύτη ευχαριστούμεν τη
Κυβερνήσει της Α. Μ. ότι ενεπιστεύθη την
διακυβέρνησιν της νήσου εις χείρας της Α. Ε. του Σιρ
Καρόλου Κιγκ Χάρμαν, όστις διά της ειλικρινείας και
της πολιτικής οξυδερκείας και συνέσεως του
κατώρθωσε μελετήσας βαθύτερον τας ανάγκας και τα
δίκαια παράπονα του τόπου και ειλικρινώς
συνεργαζόμενος μετά της αιρετής αντιπροσωπείας
αυτού να άρη κατά μέγιστον μέρος ζηωράν προστριβήν
μεταξύ λαού και Κυβερνήσεως δικαίως επισπασάμενος
την εκτίμησιν και τον σεβασμόν των Κυπρίων.

Ο Ελληνικός εν τέλει λαός της ιστορικωτάτης
Κυπρου, προσωρινώς εμπεπιστευμένος παρά της Θείας
Προνοίας υπό το ένδοξον Βρετανικόν σκήπτρον και επί
της βασιλείας του λαοφιλεστάτου μεταξύ πάντων των
κραταιών ηγεμόνων προσδοκά εναγωνίως παρά του
μεγάλου και γεναιόφρονος βρετανικού λαού την
ευδοκία του Θεού και προς αίδιον ευγνωμοσύνην του
πανελληνίου την ταχίστην ένωσιν του μετά της
ενδόξου μητρος του Ελλάδος.

Διατελούμεν, επί τούτοις, εντιμότητα,
ευπειθέστατοι θεράποντες υμών.

Οι Ελληνες αντιπρόσωποι της Κύπρου

Ο Κιτίου Κύριλλος

Αντώνιος Θεοδότου

Θεοφάνης Θεοδότου

Ευάγγελος Χατζιωάννου

Μιχαήλ Νικολαΐδης

Λούης Ε. Λουΐζου

Ιωάννης Κυριακίδης

Χριστόδουλος Σώζος

Σπύρος Αραούζος